

Ulgifter, saa at mange Gaarde for Restancer faldt tilbage til Godseieren og igjen bleve forvandlede til Hæstegaarde. Statsraad Scavenius havde med et skarpt Blik set Wanglerne og følt, hvorledes han skulde raade Bod paa dem. Han fremmede energisk Udristningen af Jordfællesskabet, fredede de vidtløftige Stove, der hidtil havde ligget til Græsning dels for Bønderne, dels for Forpagterne af Hovedgaardene, og skabte ikke blot en Rigdomskilde for sig selv, men en overordentlig vigtig Næringsvei for Huusmænd og Indertjer, ved at ordne Tilvirkningen og Udristningen af Kridtstøen fra Møns Klint. Der var imidlertid nok at tage vare for Sønnen, som trofast fulgte den af Faderen anviste Vej og som i sin fyrretyveaarige Besiddelsestid har bragt Hovedgaardene, Skovene og Kridtstøenstilvirkningen op til en hidtil neppe anet Høide. Beskæftigelsen med Godsernes Administration fylgte aldeles hans Tid og afbrødes kun af en Rejse til Italien i 1828 og af en svær Sygdom, der bragte ham paa Gravens Rand, men som han dog lykkelig overlevede.

Efterat Frederik VI havde indført Stænderinstitutionen, valgtes Scavenius strax til Medlem af Provindsstænderne; Sædegaardseierne i Sjællands Stift skulde besætte ni Pladser, og Scavenius valgtes som den fjerde med 38 af 48 afgivne Stemmer, ligesom han gjenvalgtes for andet og tredje Segennium, anden Gang med 49 Stemmer af 52. At Valget maatte falde paa ham var ganske naturligt. Hans udstrakte Besiddelser, hans Anseelse som omhyggelig Godsherre og dygtig Forretningsmand, hans klare Blik og hans i Godseierstanden ikke almindelige Indsigter maatte nødvendigt henlede hans Standsfællers Opmærksomhed paa ham; hertil kom, at hans conservative Tænkemaade og hans faste Charaktere vare almindeligt bekendte og borgede for, at Stændens Interesser vilde blive varetagne med ikke mindre Energi end Dygtighed. Det første Segennium var en rolig Tid i Stænderne; Politiken spillede endnu ingen Rolle og Forhandlingerne dreiede sig i det Væsentlige kun om saadanne Love, der, som det hedder i Anordningen af 28de Mai 1831, have Forandring i Undersaaternes personlige eller Eiendomsrettigheder eller i Statterne og de offentlige Byrder til Gjenstand. I disse fredelige Aar træffe vi Scavenius som Medlem af Comiteer og Referent i flere vigtige Sager, nærmest af Betydning for Landvæsenet, saaledes Sagen om en ny Skjoldfæstning af Jordebønderne, om Vandsteders Udtæring og Afledning, og om Veivæsenet. Scavenius holdt ikke af at tale, hvor han ikke følte dette som en Pligt; han deltog derfor kun sparsomt i Diskussionen og tog kun Ordet i de Sager, som han var sikker paa at være saaledes hjemme i, at hans Udtalelser kunde veilede Andre, eller i de Sager, som havde en saadan politisk Charakter, at han ikke ansaae det passende ikke at bidrage sit til en altsidig Drafelse. Vi see ham saaledes i 1840 slutte sig til Algreen-Uslings bekendte Andragende om Forelæggelsen af et toaarigt Finantsbudget, medens han udtalte sig mod P. G. Wangs Andragende om Forandringer i Stænderinstitutionen og mod Petitionerne om Skattebevillingsret.

Det var egentlig først fra 1844, ikke uden Forbindelse med Lehmanns Indtræden i Stænderforsamlingen, men navnlig paa Grund af de Skyer, der begyndte at trække sammen paa Europas Horizont, og hvoraf Danmark snart fik sin Deel, at Politiken begyndte at gribe virksomt ind i Forhandlingerne. Stænder salen blev en Rigsdag; Partierne, som før havde famlet og ikke ret kjendt deres egen Stilling eller talt deres Tilhængere, fæstnede sig, og Diskussionerne førtes med en Varme og et Liv, som ofte slog over til Hidsighed og Videnkab, og som for alle Medlemmer var noget Nyt. Af de forskjellige i denne Session behandlede Sager af større almindelig Betydning fremhæve vi her — mere for at karakterisere Scavenius' Ansættelse end for at dvæle ved selve Sagerne — først det af J. E. Larfen i Mødet den 24de October 1844 indbragte Andragende om Foranstaltninger i Slesvig til den danske Nationalitets Opbeholdelse og Udvikling, hvori Larfen og de øvrige nitten Forslagsstillere androge om, at Stænderne vilde henvende sig til Kongen med Forsikling om den paatrængende Nødvendighed af: at saadanne Foranstaltninger træffes med Hensyn til Hertugdømmet Slesvig, at den danske Nationalitet i Hertugdømmet kan beholde den Betyggelse, som den nu aldeles savner, nemlig ved Haandhævelse af det danske Sprogs frie Brug i alle offentlige Forhold, ved Stiftelse af danske Undervisningsanstalter, og ved Omdannelse af de høiere Reagerings- og Rets-Autoriteter. Scavenius udtalte sig i denne Sag — som man kunde vente det af Sønnen af den Mand, hvis patriotiske Præmier tredive Aar tidligere havde fremkaldt Werlauffs og Dagens Afhandlinger om det danske Sprogs Stjebne i Hertugdømmet Slesvig — med Varme for de Skridt, der kunde gøres til at hævde den danske Nationalitet og det danske Sprog; men han paaviste tillige, ligesom P. G. Wang og S. M. Knuth, hvor upolitisk det vilde være og hvilke Consekvenser det kunde drage efter sig, om Stifternes Stænderforsamling vilde blande sig i den samme aldeles uebkommende Sag, Slesvigs indre Administration. Han stemte derfor imod Nedsættelsen af Comitee, men da denne var bleven nedsat og i sin Indstilling lod falde netop den Deel af Andragendet,

som gik ud paa en Indblanding i Slesvigs indre Forhold, kunde Scavenius ikke have nogen Betænkelse ved, som han selv sagde, at sit fulde Hjerte at stemme for Indstillingen. I Overensstemmelse hermed see vi ham ogsaa, i Anledning af Algreen-Uslings Andragende om Midler til Betyggelse af Stænderinstitutionen og en yderligere Udvikling af Stænderinstitutionen, udtale sig kraftigt imod et af Raadmand H. P. Hansen stillet Vindringsforslag, der vilde kunne give Stænderne i Hertugdømmet Høie til at klage over uberettiget Indblanding i deres Anliggender fra Kæstlige Stænders Side.

En anden vigtig Sag, som blev reist i 1844 og som endnu den Dag idag staaer paa Dagsordenen, have vi en særegen Grund til nærmere at omtale, dels fordi den maatte ligge Scavenius som Eier af udstrakte Godser meget nær, dels fordi man i hans Udtalelser under den finder Forklaringen til et Skridt, som Wang endog saa i de sidste Dage have fremhævet som en besynderlig Inconsekvens hos ham, nemlig hans Deeltagelse i Stiftelsen af Octoberforeningen. Det er Hæstefagen, indbragt af Capitain Buchwald til Anneberggaard i Form af Andragender fra et stort Antal Indbyggere i Holbæk Amt om Foranstaltninger sigende til Selveieendoms eller Arvefæsteeieendoms større Udbredelse og om lige Beskatning af det privilegerede og uprivilegerede Hørforn. Den i Sagen nedsatte Comitee, hvori Scavenius havde Sæde, udtalte som sin Formening, at det, naar det tounge Livsfæstefystem sammenholdes med Arvefæste eller fri Selveieendom, var ønskeligt, at Hæstegodset efterhaanden kunde gaae over til at blive Selveieendom eller Arvefæstegods; men under gjentagen og indtrængende Paaviisning af, at det kun er en naturlig og successiv Overgang, der kan ansees ønskelig, indskrænkede den sig til at rette sin Opmærksomhed paa Hjernelen af de Hindringer, som maatte staae i Veien for Hæstegodsets Afhændelse, tog altsaa den negative Side af Sagen, ikke den positive. Scavenius, der paa sine Fædrenes godser havde set de skadelige Virkninger af misforstaaet Overfor Indførelsen af Arvefæste, udtalte sig med megen Sagskundskab og med et praktisk Blik om den foreslaaede Forandring, fremhævede ved Siden deraf Vigtigheden for Staten af at bevare Godseierne, for at bevare den conservative Tænkemaade — „En saadan Tænkemaade kan ikke ventes hos dem, som kjøbe paa Speculation, men hos dem, som have Familien-Eiendomme, som fra Barnsben ere vante til den Tanke, at de engang skulle komme i Besiddelse af en saadan Eiendom, og som, saa at sige, med Modersmælken have inddruklet saadanne Ideer, hvorpaa just en lig Tænkemaade beroer“ — og fremsatte endelig sin Ansættelse om Forholdet imellem hvad man nu talder de store og de smaa Bønder i følgende Ord: „Jeg har det visse Haab, ja, jeg tør sige, den tillidsfulde Fortroelse, at Bønderstanden inden føie Tid vil komme til den Overbeviisning, at den maa søge sin bedste Støtte og sine sande Forsvarere just blandt de store Grundeiere, og at den vil indse, at Alt hvad Agitatorer, disse fule Folkeførere, som den kongelige Commissarius med Rette har kaldt dem, som nu epægge Bønderne til at klage, foregjøgle dem Rettigheder, som de ikke have, og udbrede den Tro, at de med Krænkelse af Andres velbegrundede Ret kunne opnaae store Ting, saaledes søge at indbilde dem, Intet har at betyde, og at Bønderstanden snart vil see, at der kun er een Interesse for den og for den store Grundeier, og at den, ved at slutte sig til denne, allerbedst sørger for sin egen Interesse. Og dette er visseelig saa. Thi hvori skulde den forskjellige Interesse ligge? Jeg veed det sandelig ikke, undtagen maaskee i det Dieblik, hvor der er Tale om Bortfæstning af en Gaard; men naar Accorden er sluttet, saa er der i alle Landbosforhold, i Alt hvad der angaaer Skatteforholdene, Intet, som tjener til de store Godseieres Lære, uden at det tillige er i de mindre Gaardeieres og Gaardsfæsternes Interesse.“ Man kan domme hvad man vil om Octoberforeningens Betydning og Bæretid, saameget er vist, at man ikke kan besynde den Mand for haandgribelig Inconsekvens, der i 1844 udtaler sig som Scavenius og i 1865 søger at nærme Godseiere og Bønder til hverandre.

Det var under Behandlingen af denne Sag, at Scavenius ved en heldig Anvendelse af Kollidres: Vous êtes orlévre, Mr. Josse — hvilken Talemaade, i Forbigaaende bemærket, synes at have været de fleste Deputerede ganske ubekjendt — skabte sig en Deel Venner i Salen, ligesom han senere i den samme Sag havde sit første skarpe Sammenstød med Lehmann; det blev ikke det sidste.

Vi skulle ikke dvæle længere ved Scavenius' Virksomhed i Stænderne og bemærke kun for Fuldstændighedens Skyld, at han i Samlingen 1846 havde et meget vanskeligt Over som Comiteens Referent i Sagen om almindelig Værnepligt; det vil maaskee interessere at bringe i Erindring, at han under denne Sag udtalte sig om Vigtigheden af, at den kastesige imellem Bønderstanden og de andre Stænder, opbevædes. — Samtidigt med sin Virksomhed i Stænderne deltog han paa forskjellige andre Maader i det offentlige Liv. Han var saaledes i en Række Aar Repræsentant i Nationalbanken og Formand for Repræsentantskabet; i September 1839 blev han Formand

for Præsto Amts Landbosforening og i 1842 Medlem af Amtsrådet for Præsto Amt. Ved Kroningsfejsten 1840 udnævnte Christian VIII ham til Kammerherre og optog ham den 22de December 1843 i den danske Adelsstand. Den 28de Juni 1845 blev han Ridder af Dannebrog; paa samme Dag 1854 Commandeur.

I den grundlovgivende Rigsforsamling havde Kammerherre Scavenius Sæde som kongevalgt Medlem. Under Behandlingen af Udkastet til Grundloven udtalte han sig med megen Styrke og Bestemthed imod adskillige Punkter i dette, navnlig hævdede han med Varme Nødvendigheden af, at der gaves Kongen en friere og mere indflydelsesrig Stilling i den fremtidige Statsstyrelse, end Udkastet tilstod ham, ligesom han stillede Forslag om, at den Grundlov, man var i Begreb med at skabe, skulde knyttes til og udgaae fra den tidligere bestaaende Statsgrundlov, navnlig saaledes at det udtrykkeligt udtaltes, hvilke af de Kongen ifølge Kongeloven tilkommende Rettigheder og Myndigheder H. M. gav Afkald paa. I sidstnævnte Henseende fremhævede Scavenius i Særdeleshed, at det jo ikke gjaldt om at rejse en Bygning paa bar Grund og skabe blandt andre Statsinstitutioner ogsaa en Konge, som man tillagde de og de bestemte Rettigheder; Kongedømmet bestod, og det, som skulde see, var, at dets uindskrænkede Magt og Myndighed i visse Retninger deledes med Folket; men dette kunde efter hans Mening hverken correct eller passende udtales paa den Maade, som i Udkastet foreslaaet.

Imod den almindelige Valgret til Folkethinget udtalte han sig vel ikke ubetinget; men han holdt fast paa, at ikke samtlige Thingets Medlemmer skulde vælges ved umiddelbar almindelig Afstemning, men saaledes at en Tredelede valgtes af Kjøbstæderne (Kjøbenhavn derunder indbefattet), en Tredelede af dem, der dengang paa Landet vare valgberettigede til Sogneforstanderskabet, og en Tredelede af alle andre paa Landet bosatte fuldmyndige Mænd. Med Hensyn til Landsthingets Sammensætning, hvilket Punkt paa Grund af Forholdene her i Landet har spillet en saa stor Rolle i alle vore Forfatningsforandringer og deraf flydende Stridigheder, udtalte han sig for et Slags Pairskammer, til hvilket Medlemmerne efter Forslag af Kongen valgtes af Folkethinget paa Livstid. Det lykkedes ham vel ikke at fætte disse Meninger igjennem, men i vort nuværende Landsthings Sammensætning vil man finde utvetydige Spor af, at de af Scavenius opstillede Regler for Repræsentationens Sammensætning dog neppe vare saa absolut stridende mod Landets Lære og Folkets Bevidsthed, som man dengang vilde gjøre dem til. Da han i saa væsentlige Punkter misbilligede Udkastet til Grundloven, var det naturligt, at han ikke kunde give den af dette Udkast fremkomne Grundlov sin Stemme, og han var iblandt de ti Rigsdagsmænd, som begjærede deres skriftlige Motivering af deres Stemmen imod Grundloven tilført Protocollen.

I de senere Aar deltog Scavenius ikke paa nogen fremtrædende Maade i vort politiske Liv — han var dog en Tid Medlem af Rigsraadet — derimod fortsatte han med stor Iver og Dygtighed Styrelsen af sine Godser og udrettede uendelig Meget til Gavn for den Egn, hvor han virkede; vi skulle saaledes kun nævne, at han, som vore Læsere bekjendt, paa egen Bekostning anlagde Havnen ved Rødvig, der afhjælp et betydeligt Gavn paa den lange Strækning langs Stevns Klint, hvor der tidligere intetskeds var Læ at finde imod den ofte stærkt oprørte og farlige Værts. Ved Siden deraf fortsatte han de grundige videnskabelige Studier, hvortil hans Opdragelse allerede fra Ungdommen af havde indgivet ham Kjærlighed; paa sit prægtige Herresæde Sjorslev byggede han et astronomisk Observatorium, rigt udstyret med Instrumenter, som han sluttigt benyttede. Det fra Faderen arvede Bibliothek forøgede han med stor Omhu og eiede blandt Andet en Kortsamling af overordentlig Betydning og Værdi.

I 1837 ægtede Scavenius en Datter af Statsraad, By- og Herredsfoged Meincke paa Møen; i dette Ægteskab havde han tre Søner og to Døttre. Hans ældste Son, Jacob Frederik Scavenius, repræsenterer for Dieblisset sin Fødeegn i Rigsdagens Folkething, efter i sidste Krig at have tjent med Hæder som Soldat.

Den 4de i afvigte Maaned døde Scavenius. Han efterlader sig et saa hæderligt Navn, som Den fortjener, der som han benytter saa rige Gøner og gunstige Livsvilkår, som kun falde i saa Mennefters Lod, til at udrette det Gode, der staaer i hans Magt. Født i borgerlig Stand, bragte hans Stilling og personlige Værd ham paa lige Fod med det bedste Adelsblod, og han gjorde ikke denne Stilling Skam; han var Aristokrat, og det i alle Retninger, og kom han end derved mangen Gang i Strid med den herskende Tone og Mand, var han Mand for at tage Striden op; han var ikke istand til at holde sin Mening tilbage, men udtalede den altid hjært og dristigt, stundom maaskee i skarpe Udtryk, end det var enten nødvendigt eller hensigtsmæssigt for den Sag, han talte; men Ingen kunde miskjende, at hans Ord altid vare Udtrykket af en grundfæstet og modnet Overbeviisning, og ligesaa lidt vilde de Mange, som skulde hans Veiledning og Raad eller Velgjerninger en lykkelig Eksistens